

BATI VE DOĞU ALMANYA'DA EĞİTİM*

“Devlet, Anne-Babaların Çocukları Üzerindeki Psikolojik Baskıyı Yasaklayabilir mi?”

Yazan: Susanne KRAUSE**

Çeviren: Dr. İsmail DOĞAN***

“Karı-Koca olmak güç değildir, güç olan anne-baba olabilmektir.” (“Devenir Père...”) şeklinde başlayan eski bir Alman atasözünün günümüze uyarlaması aşağı yukarı budur. İşte *Bundestag (Parlamento)*'da anne-babalara direktif (yönerge) lerin daha iyi verilmesi amacıyla üzerinde tartışılan konu: “Çocuklara uygun bir eğitim tarzı için” yasal bir düzenleme. Fiziksel tâciz, darp ve dayak uzun zamandır yasaklanmış olan edimlerdir. Üstelik medeni kanununun 1631. maddesi de buna izin vermemektedir: “Eğitmciler çocuklar üzerinde onur kırıcı önlemler alma hakkına sahip değildirlir”. *Parlamento*'da çocuklar için oluşturulan komisyonun isteği üzerine bu durum şu anda açıklanmış olmalıdır ve onur kırıcı önlemler düşüncesi de ruhsal tahribâta (örselenmeye) neden olan cezaları kapsamaktadır. Bilerek aşağılama, sevgiden yoksun bırakma, sürekli çekiştirme, kötü ruhları çağrıştırmak korkutma olayı gibi çocuğun ruhuna zarar veren bütün parlama ve azarlamaların cezalandırılabilir kılınması sözkonusudur.

Devletin vatandaşların özel hayatını kendi vesâyeti altına almaya hakkı olup olmadığını bilme sorunu vatandaşlar arasında görüş ayrılığına yol açmaktadır. Bu durum, *Allensbach Araştırma Enstitüsü* tarafından bir

* Susanne Krause “L'Éducation à l'est et à l'Oueat, L'État Peut-il Interdire Aux Parents la Cruauté Mentale Envars Leurs Enfants”, *Documents, Revue Des Questions Allemandes*, No 2/92, 106-109.

** Susanne Krause 1958'de doğdu. İletişim Bilimleri öğrenimi gördü, daha sonra üç yıldır Fransa muhabirliğini yaptığı Bayerischer Rundfunk (Bavaroise radyosu)'nda çalıştı. Kısa bir süre önce (Şubat-Mart 1992) *Hommes et Migrations* dergisi için “Mültikültürel Toplum ve Göçler” konulu önemli bir dosya hazırladı.

*** Doç. Dr. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Anabilim Dalı.

örnekleme grubunda gerçekleştirilen anketin sonucudur: Bu anket çerçevesinde toplam 2107 kişiye şöyle bir soru yöneltildi: "Ruhsal cezaların yasaklanabileceğini ya da onları yasaklayanların anne-babaların çocuklarının terbiyesine daha fazla müdahale edebileceğini düşünür müsünüz?"

Bu soruya gelen cevaplar ilk aşamada müdahaleye karşı olan grubun (% 47), müdahaleden yana olan gruba göre (% 40) daha fazla orana sahip olduğunu göstermektedir. Bu rakamlar ulusal ortalamaya uygun düşmektedir. Fakat daha derin bir araştırma analizi Batı ve Doğu Almanlar arasında büyük farkları göstermektedir. Her üç Batı Alman'dan biri çocukların ruhunu etkileyen cezalandırmaların kanunlarca yasaklanması gerektiğini düşünmektedirler, fakat her iki kişiden birisi böyle yapıldığı takdirde anne-babaların eğitim hakkına daha fazla müdahale edildiğini düşünmektedir. Doğu Alman'lar için sonuç tam tersinedir. Bu kez devlet müdahalesine taraftar olanlar çoğunluktadır. Buna karşılık çekimserler aşağı yukarı Batı'dakiler ve *Elbe*'nin doğusundakiler kadar yekün tutmaktadır: Bunlar, tam olarak genel toplamın % 12 ve % 13'ünü oluşturmaktadır. *Allensbach* araştırmacılarının karşılaştıkları büyük sürprize gelince Batı'da olduğu gibi Doğu'da da kuşaklar ve çeşitli sosyo-kültürel ortam temsilcileri arasında farkın az olmasıdır: "Böyle bir yasaya taraftar olup ta *Elbe*'nin doğusunda yaşayan gençlerin oranı aynı düşünceyi paylaşan yaşlıların sayısına denktir. Eğitim düzeyleri düşük olan kişiler bu açıdan eğitim düzeyleri yüksek olan kişilere bağlıdır. Her ne kadar Batı Almanya'da gençler ve yetişkinler bu konuda biçimsel olarak eğitilmiş olmalarına rağmen açık bir biçimde yasaklama yanlısıdır. Bu da bütün yaş gruplarının ve birleşik sosyo-kültürel ortamların Batı'ya taşıdığı yasaklamanın reddi anlamına gelmektedir.

Batı Almanya'da hırpalanmış çocuk gerçeği, olanca bilgi kampanyalarına ve halk güçlerince yıllardanberi organize edilmiş ortak duyarlıklara rağmen maalesef günlük olaylardandır. *Çocukları Koruma Alman Federasyonu* rakamlarına göre her yıl Eski Almanya'da 10.000 çocuk dövülmekte ve işkenceye uğramaktaydı. Sorun, Doğu Almanya'da da şimdiki yasağa kadar vardı, çünkü bu ülkede özellikle şöyle bir anlayış hakimdi: "Varolma hakkına sahip olmayan varolamaz." *Magdeburg* temsilcisi, 1986 yılında doktorların tehlikeli bir biçimde dövülmüş 536 çocuğu tedavi etmek zorunda kaldıklarını açıklamaktadır.

Farklı Duyarlılıklar:

Allensbach Enstitüsü araştırmacıları haklı olarak eski ve yeni Almanlar arasında yasa tasarısı hakkındaki duyarlılık farklılığını ortaya koydular. "Batı Almanya'da vatandaşların çoğu psikolojik cezaların uygulanmasını kabule hazırdrılar, ancak son on yıllık zaman içinde her yurttaşın sorumlulukların anlamına göre Devlet'in rolü hakkında farklı düşünceler gelişmeye başladı." Böylece, çocukların eğitimi eski Almanya'da bir

mevzuat dahilinde daha çok sınırlandırılırken, Doğu Almanya'da kreşler ve özel ana okullarının sayısı artmaktaydı. Demokratik Cumhuriyet günlük mesleki hayatta anne işgücünden vazgeçemiyordu. Bununla birlikte gerçek şu ki yeni Almanya'da kendilerine soru yöneltilen deneklerin büyük çoğunluğu psikolojik cezaları yasaklayan bir yasağı onaylamaktadırlar. Bu durum Doğu Almanların kendi sorumluluklarının bilincinde olmadıklarını göstermez. Üç çocuk babası bir Doğu Berlin'linin işaret ettiği üzere, Doğu Almanlar böyle bir kanun uygulanmasının sonuç itibarıyla mümkün gözükmediğini şüphesiz daha iyi bilecek bir konumdadırlar. Bu durumun resmen açıklanması anne-babaların eğitim haklarının kullanılması üzerinde fiilen zayıf bir çatışmaya sebep olabilir.

Allensbach Enstitüsü araştırmacılarının bizzat ortaya koydukları gibi böyle bir kanun bir eğitim izninin başlangıcına denk düşmektedir. Böyle bir durumda eğitimde sevgi yoksunluğunu yasaklamayı içeren ve kanun koyucuya yöneltilen soru şu olurdu: Kendi yetersizliklerini, can sıkıntılarını, aşağılık duygularını, nevrozlarını aşan; zarif ve iyi niyetli uygulamanın gereklerini yerine getiren eğitimcileri kim eğitecek? (...) Bu aşamada övgüye değer olan ve fakat gerçekleşmesi mümkün olmayan 'çocukların psikolojik cezalardan kurtarılması düşüncesi' bunalıca hazırlanmış bir yasa tasarısına dönüşür. Belirtmek gerekir ki bu yasa tasarısı ağırbaşlı ve ciddi bilinen bir Batı Alman kurumu olan 'Çocuklar Komisyonu'nca desteklenmiştir.

Araştırma Enstitüsü'nün sonucu biraz şaşırtıcıdır: "Eski Federal Cumhuriyet'te kendilerine soru yöneltilen her iki kişiden birisi anne-babaların eğitim hakkının daha fazla kurala bağlanmasını istediği zaman bu durum anne-babaların bizzat kendilerinin bunun iyi bir eğitim oluşu hakkında mümkün olan en iyi bir biçimde bilgilendirilmelerinin beklenmesini içerir. Bu tespite yeni Almanya sakinlerine karşı gizli bir sitem bulunmaktadır: Yeni Almanya'da anne-babaların tümü çocuk eğitimi konusunda bilgisizdir. Kuşkusuz bu bir soyutlamadır. Ancak Batı Almanya'da çocuk hakları konusu geleneksel bir tartışma konusudur ve bu konuda toplum daha duyarlıdır. Doğu Almanlar içinse durum farklıdır. Onlar böylesi konulardan önce kendileri için oldukça farklı olan hayat şartlarıyla mücadele etmek zorundadırlar. Yüksek işsizlik oranları, mesken mülkiyeti sorunu, hayat pahalılığının durdurulamayan yükselişi gibi gelişen toplumsal sorunlar içinde Doğu Almanları şu anda meşgul eden şey sadece çocuklarını nasıl besleyip barındıracakları sorunudur. Aynı Soruya, ("Psikolojik cezalandırmaların yasaklanması gerektiği mi yoksa onları yasaklayarak anne-babaların eğitim hakkına daha fazla müdahale edilmesini mi düşünüyorsunuz?") Batı'da ve Doğu'da değişik cevaplar gelmesi bu bakımdan şaşırtıcı değildir. Ancak ne olursa olsun bu durumda sözkonusu yasa tasarısı toplumsal gerçeği yansıtmamaktadır.